

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица

Направените в проекта предложения за изменение и допълнение на Закона за данъците върху доходите на физическите лица могат да бъдат обособени в три основни групи. Първата група предложения е свързана със смяната на сегашния данъчен режим на прогресивно облагане на доходите на физическите лица с единна пропорционална ставка (плосък данък). Втората група предложения касаят промяната в характеристиката на патентния данък, който от републикански става местен данък. С проекта са направени и предложения във връзка с възникнали проблеми при прилагането на действащите разпоредби в практиката, както и за постигане на еднозначност при прилагането им.

Досегашният режим на облагане на доходите на физическите лица е на прогресивно данъчно облагане, при което данъчната ставка нараства с нарастване на облагаемия доход. С проекта са направени изменения и допълнения на разпоредбите на закона, чрез които се въвежда пропорционално данъчно облагане на доходите на физическите лица (плосък данък) - данъчната ставка е еднаква за всички данъкоплатци и не зависи от размера на дохода. С въвеждането на плосък данък са свързани следните конкретни промени в закона:

Предложен е размер на основната ставката от 10 на сто, която заменя прогресивната таблица за определяне размера на данъка. Намалена е ставката на окончателния данък за облагане на доходите от дивиденди и ликвидационни дялове от 7 на 5 на сто, а за други доходи ставката от 15 на сто е намалена на 10 на сто. Запазени са ставките за облагане с окончателен данък от 10 на сто, както и ставката от 7 на сто за обратно получените суми по дългосрочни договори за застраховки «Живот». Едновременно с това с проекта се предвижда ставка от 15% за доходите от стопанска дейност като едноличен търговец (ЕТ). По-високия размер на ставката за тези доходи се налага от обстоятелството, че ЕТ не разпределя дивидент. В тази връзка, с цел постигане на равнопоставеност при данъчното облагане на доходите на ЕТ и доходите от участие в търговски дружества на съдружници/акционери, е предложена ставка за облагане на дохода на ЕТ близка до ефективната ставка за съдружниците/акционерите. Намален е от 15% на 10% размерът на ставката за авансовите вноски, които физическите лица са задължени да правят през годината, при запазване на ставка от 15% за авансовите вноски на ЕТ.

Въвеждането на единна ниска ставка за облагане на доходите е съпътствано с премахване на някои от съществуващите данъчни облекчения и намаления. С проекта е предвидено отпадане на данъчните облекчения за деца и за дарения. Запазват се намаленията за задължителни осигурителни вноски (включително по §9 от ПЗР на КСО) и данъчните облекчения за допълнително доброволно осигуряване и застраховки „Живот”. Запазено е и данъчното облекчение за лица с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност като размерът му от двойния размер на необлагаемата годишна данъчна основа е заменен с абсолютна стойност 5820 лв. годишно (485 лв. месечно). Предложено е въвеждане на поредност за ползване на данъчните облекчения предвид различните ставки за облагане на дохода. Предвидено е намаление на размера на признатите по закон разходи преди данъчно облагане. По същество признаването на разходи в определен размер без те да бъдат документално доказвани от данъчно задължените лица, също представлява облекчение за лицата, което се изразява именно в отсъствието на необходимост да бъдат доказвани реално извършените от тях разходи. В този смисъл за дейностите, за които законът предвижда през 2007 г. нормативно признати разходи от 70%, 60% и 50% през 2008 г. е предложен размер на разходите 40%, досегашните признати по закона разходи от 35% са заменени с 25%, а за дейностите с разходи за дейността 20% и 10% предложеният нов размер е 10%.

Окончателния годишен (патентен) данък, с който се облагат физически лица и еднолични търговци за извършваните от тях патентни дейности, от републикански става местен данък и ще постъпва в общинските бюджети. Разпоредбите, свързани с патентното

облагане са отменени в Закона за данъците върху доходите на физическите лица и са разписани в Закона за местните данъци и такси като е запазен обхвата на лицата и дейностите, подлежащи на облагане с патентен данък. В Закона за данъците върху доходите на физическите лица се запазват разпоредбите относно преминаване на облагане с патентен данък към облагане по общия ред. В годината на преминаване от патент към облагане по ЗДДФЛ вече и едноличните търговци няма да правят авансови вноски. Предложено е внесеният в общинските бюджети патентен данък да се приспада от годишното данъчно задължение на лицето за данъци върху дохода. Контролът и събирането на задълженията за патентен данък до 2007 г. включително, остават от компетентност на Националната агенция за приходите.

Другите предложения за промени са в няколко насоки:

С направеното предложение за допълнение на разпоредбите на чл.25, 28 и 30 се дава възможност лицата да приспадат от облагаемия си доход внесените от тях в чужбина задължителни осигурителни вноски, във връзка с придобити в чужбина доходи. Това допълнение съответства на общия принцип за приспадане на вноските за задължително осигуряване преди облагане на дохода. Размера на направените в чужбина вноски ще се удостоверява с документ, издаден от компетентните власти на другата държава, така както това е уточнено с нормата на чл.50, ал.5 от закона.

Предложено е въвеждане на минимален срок на притежаване на имота от 3 години и дефиниция на понятието „недвижим жилищен имот”, във връзка с необлагането на дохода от продажба или замяна на имота, който служи за задоволяване на жилищните нужди на лицето и неговото семейство. Предвиденото в закона освобождаване от облагане на недвижимия имот, както и в действащия до 2006 г. Закон за облагане доходите на физическите лица, цели необлагане на доходите на физическите лица при продажба или замяна на имота, който служи за задоволяване на жилищните нужди на лицето и неговото семейство. Това обаче не се постига еднозначно със сега действащите разпоредби. С въвеждането на срока за притежаване, както и с дадената в §1, т.51 от Допълнителните разпоредби дефиниция на понятието „недвижим жилищен имот” се посочват критериите, при които се счита, че имота е служил за жилище на лицето и за който, съответно следва да бъде приложено освобождаване от облагане.

С проекта се допълват разпоредби относно данъчното облагане на доходите при прекратяване на договор за лизинг, в който е изрично предвидено прехвърляне правото на собственост, определянето на цената на придобиване в случаите на учредяване право на строеж от физическо лице, както и в случаите на продажба или замяна на акции или дялове, получени срещу направена непарична вноска:

- действащият закон не регламентира изрично данъчното облагане при прекратяване на договор за лизинг, в който е изрично предвидено прехвърляне правото на собственост, без да бъде прехвърлено правото на собственост върху имуществото – предмет на договора. С проекта се предлага в тези случаи получените през предходни години вноски по прекратения вече договор да бъдат третираны като доход от ползване на имуществото (наем);

- за случаите когато физическо лице е придобило поземлен имот и впоследствие учредява право на строеж върху него, е предложено придобития облагаем доход от учредяване правото на строеж да се намалява с цената на придобиване на поземления имот. При последваща продажба на самия поземлен имот тази цена няма да се приспада отново;

- в сега действащия закон при определяне на облагаемия доход от продажба или замяна на акции или дялове, получени срещу направена непарична вноска, във всички случаи се приспада непаричната вноска, вписана в акта за учредяване на търговско дружество, съответстваща на продадените или на заменените акции и дялове. В проекта този начин на определяне на облагаемия доход се запазва само за случаите, когато вноската има за предмет имущество, доходите от продажбата или замяната на което са необлагаеми по закона към датата на вписване на вноската в търговския регистър. В останалите случаи от продажната цена се приспада документално доказаната цена на придобиване на имуществото, предмет на непарична вноска в търговско дружество.

Съгласно действащият закон подлежат на деклариране в годишната данъчна декларация притежаваните акции и дялови участия в дружества, място на стопанска дейност, определена база и недвижима собственост в чужбина, но не и дивидентите и ликвидационните дялове от източник в чужбина. Доходите от дивиденти и ликвидационни дялове от източник в чужбина са облагаеми с окончателен данък. С проекта се предлага деклариране на тези доходи като по-този начин ще се постигне по-голяма яснота относно вида и размера на дохода и начина на определяне на вношения от лицето данък. Направено е изравняване на срока за подаване на декларация от платеща на дохода за начислени доходи на чуждестранни физически лица със срока за деклариране, когато получател е чуждестранно юридическо лице, предвиден в Закона за корпоративното подоходно облагане. По този начин предприятията – платци на доходи ще имат задължение за подаване на декларацията в един и същи срок, независимо дали получател на дохода е чуждестранно физическо или юридическо лице.